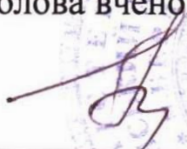

Міністерство освіти і науки України
Бердянський державний педагогічний університет
Гуманітарно-економічний факультет
Кафедра менеджменту

Затверджено
Вченою радою БДПУ
Протокол № 11
« 30 » *березня* 2017р.
Голова вченої ради, ректор

_____ І.Т.Богданов

ПРОГРАМА
вступного комплексного іспиту за фахом підготовки

Освітній ступінь: магістр

Спеціальність: 073 Менеджмент (Менеджмент організацій і адміністрування)

Бердянськ-2017

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка	4
2. Зміст програми	5
3. Критерії оцінювання	13
4. Список рекомендованої літератури	15

1. Пояснювальна записка

Мета комплексного іспиту за фахом підготовки для вступу на здобуття ступеня магістра: з'ясувати рівень теоретичних знань та практичних навичок вступників, яких вони набули під час навчання за освітнім ступенем бакалавра та освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста з метою формування рейтингового списку та конкурсного відбору абітурієнтів на навчання за ступенем магістр спеціальності 073 Менеджмент (Менеджмент організацій і адміністрування) в межах ліцензованого обсягу.

Форма комплексного іспиту за фахом підготовки - тестування.

Тест – це завдання стандартної форми, виконання якого дає можливість виявити рівень сформованості знань, умінь, навичок.

Час виконання тестових завдань – 180 хвилин.

Екзаменаційний тест складається із 100 завдань, з яких – 95 тестів закритого типу (з альтернативними вибірковими відповідями в 4-х варіантах) та 5 тестів відкритого типу (самостійна відповідь на питання, на утворення логічних пар, на визначення термінологічних понять, написання міні-творів, есе та інших форм творчої роботи).

Приклад тестового завдання

5.Туристичний експорт – це:

1. Продаж товару, що передбачає його вивіз за кордон;
2. Купівля товару, що передбачає його ввіз із-за кордону;
3. Ввезення в країну туристичних вражень;
4. Вивезення з країни туристичних вражень, які супроводжуються одночасним ввозом туристом грошей в дану країну.

37. Яка культура управління персоналом опирається на мінімізацію числа рівнів управління?

1. Японська;
2. Українська;
3. Американська;
4. Англійська.

Перелік дисциплін, що виносяться на фахове вступне випробування:

1. Економіка підприємства
2. Основи економічної теорії
3. Операційний менеджмент
4. Маркетинг
5. Основи менеджменту
6. Управління персоналом
7. Реклама
8. Організація і управління підприємствами готельного, курортного та туристичного бізнесу
9. Техніка та технологія галузі
10. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств

Вимоги до відповіді абітурієнта

Під час тестування абітурієнт повинен показати:

- а) знання теоретичних та практичних питань, навичок, понять, термінів, передбачених програмою;
- б) вміння точно і стисло висловити думку в письмовій формі, використовувати відповідну символіку;
- в) наявність вмінь і навичок, передбачених державними стандартами, застосовувати поняття, методи і факти при розв'язуванні практичних питань.

2. Зміст програми

Розділ 2.1 «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

Підприємство як суб'єкт господарювання. Загальна характеристика підприємства.

Визначення мети та напрямків діяльності: вивчення ринку товарів, інноваційна діяльність, виробнича діяльність, комерційна діяльність та післяпродажний сервіс. Правові основи функціонування підприємства. Закон України про підприємство. Класифікація підприємств за характером, за формою власності, за правовим статусом та формою господарювання, за отраслевим та функціональним видами діяльності, за технологічною та територіальною цілісністю, за розміром та чисельністю працюючих.

Управління та структура підприємства. Поняття та функції управління. Блок-схема функціонування простішої моделі неприродної системи. Методи управління. Виробнича та загальна структура. Поняття організаційної структури. Типи організаційних структур управління: лінійна, функціональна, лінійнофункціональна, дивізійна, матрична.

Зовнішнє середовище господарювання. Вплив зовнішнього оточення на діяльність підприємства. Мікро- та макросередовище. Характеристика окремих суб'єктів мікросередовища: постачальники, посередники, споживачі, конкуренти, банківські установи, громадські організації. Макросередовище господарювання та її фактори: природні, демографічні, науково-технічні, економічні, екологічні, політичні, міжнародні. Ринок та поведінка на ринку продуктів підприємств. Поняття ринку та його функції. Структура ринку. Принципи поведінки господарських суб'єктів.

Персонал. Класифікація та структура. Основні елементи системи управління персоналом. Визначення чисельності працюючих. Кадрова політика. Методи та показники рівня виробничості праці. Якість робочої сили в Україні.

Характеристика виробничих фондів та іншого майна. Термін експлуатації. Амортизація. Ремонт, модернізація та заміна діючих засобів праці. Виробнича потужність підприємства: поняття, види та чинники формування.

Значення соціально-психологічних методів управління, їх сутність. Колектив. Керівник. Особистість. Вплив соціально-психологічних методів на ефективність роботи підприємства.

Концепція комерційної діяльності: принципи та суть. Суть та загальна оцінка комерційної діяльності на промислових підприємствах.

Організація менеджменту комерційної діяльності на промисловому підприємстві. Закономірності формування організаційних структур комерційної діяльності. Структурне будівництво комерційних служб підприємств та їх основні функції.

Планування матеріального забезпечення виробництва. Розробка плану закупівель матеріальних ресурсів. Визначення потреби виробничих цехів в матеріальних ресурсах. Документальне оформлення видачі матеріалів та доставки їх в цех.

Комерційна діяльність по закупівлям матеріальних ресурсів на промисловому підприємстві. Організація господарських зв'язків та вибір потенційного постачальника. Умови постачання матеріальних ресурсів. Основні форми розрахунків при закупівлі матеріальних ресурсів.

Комерційна діяльність по збуту продукції на промисловому підприємстві. Планування асортименту продукції. Організація оперативно-збутової роботи.

Організація комерційної діяльності на сумісних підприємствах.

Характеристика комерційно-посередницької діяльності.

Комерційна діяльність гуртового та роздрібного продажу товарів. Організація торгівлі на виставках, ярмарках, аукціонах.

Організаційні форми комерційно-посередницької діяльності. Державне регулювання ринку та роль гуртово-посередницьких структур. Система товароруку та її учасники.

Внутришньофірмове планування та його роль в організації комерційно-посередницької діяльності. Основні принципи та зміст стратегічного планування торгівельно-посередницької фірми. Оперативний бізнес-план як важливий документ внутришньофірмового планування. Бізнес-операція, її зміст та ресурсне забезпечення.

Роль посередників в організації зовнішньоекономічної діяльності. Міжнародні комерційні торгівельно-посередницькі операції.

Лізинг - різновид арендних відносин. Основні види та форми аренди. Лізингові фірми, компанії та асоціації. Лізингова угода. Механізм розрахунку лізингових платежів.

Система показників оцінки ефективного розвитку комерційної діяльності торгівельно-посередницької ланки.

Розділ 2.2 «ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ»

Предмет економічної теорії, методи пізнання економічних процесів і явищ. Економічні категорії та закони. Функції економічної теорії. Економічна система та її типи. Власність, її види, структура та місце в економічній системі. Економічні потреби та економічні інтереси. Суспільне виробництво, його сутність, структура та форми організації. Економічне зростання, його типи та моделі. Економічна ефективність суспільного виробництва та її показники. Товарне виробництво та закони його функціонування. Економічні та неекономічні блага. Сутність та функції грошей. Грошова система. Закони грошового обігу. Ринок і закони його функціонування. Функції ринку. Інфраструктура ринку. Сутність капіталу, його кругообіг та оборот капіталу. Генезис і

природа позичкового та торговельного капіталу. Торговельний прибуток. Позичковий відсоток. Акціонерний капітал. Конкуренція та монополія в ринковій системі. Сутність і основні види конкуренції. Антимонопольна політика та антимонопольне законодавство. Ринкові відносини в аграрному секторі економіки. Сутність та види доходів населення. Соціальний захист населення. Суспільне відтворення. Циклічність суспільного виробництва. Основні форми та методи державного регулювання економіки. Теоретичні заходи переходу України до ринкової економіки. Закономірності розвитку сучасного світового господарства. Глобалізація світогосподарських зв'язків та загальноцивілізаційні проблеми людства.

Розділ 2.3 «ОПЕРАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

Необхідність вивчення процесів, які відбуваються в операційній системі. Предметна область операційного менеджменту.

Цілі операційного менеджменту.

Операційна система та її підсистеми.

Основні обов'язки операційних менеджерів та структура операційної системи. Організаційні рівні операційного менеджменту.

Життєвий цикл виробничої системи. Актуальні проблеми виробничого менеджменту.

Проектування нових виробів. Структура рішень при опануванні нового продукту. Сучасні вимоги (критерії) до виробів, які проектуються.

Стадії проектування продукту. Функціональний дизайн.

Алгоритм розробки нового продукту.

Менеджмент послуг та внутрішня система сервісу. Сучасне уявлення про менеджмент сфери послуг.

Удосконалення операцій в сфері послуг.

Автоматизація процесів виробництва. Системи CIM,CAD,CAM.

Основні поняття теорії масового обслуговування, її місце в структурі операційного менеджменту. Характеристики черги.

Сучасне уявлення про управління проектами.

Методи мережевого планування в оперативно-календарному плануванні та управлінні проектами.

Параметри мережевого графіку, методи їх розрахунку. Засоби автоматизації в оперативно-календарному плануванні та управлінні проектами. Пакети прикладних програм DSSPOM та MS Project.

Сучасні інформаційні технології в плануванні та управлінні проектами. Стандарти IDEF, методологія SADT.

Ренінжиниринг-бізнес як новий напрям розвитку менеджменту.

Розділ 2.4 «МАРКЕТИНГ»

Поняття маркетингу. Управління маркетингом. Концепції управління маркетингом. Цілі системи маркетингу. Швидке розповсюдження системи маркетингу.

Аналіз ринкових можливостей. Відбір цільових ринків. Розробка комплексу маркетингу. Втілювання в життя маркетингових заходів.

Концепція системи маркетингової інформації. Схема маркетингового дослідження.

Маркетингове середовище. Основні чинники функціонування мікросередовища фірми. Основні чинники функціонування макросередовища фірми.

Модель купівельної поведінки. Характеристики покупця. Процес прийняття рішення про покупку. Різноманітні варіанти прийняття рішення про покупку товару-новинки.

Ринок товарів промислового призначення. Ринок проміжних продавців. Ринок державних установ.

Сегментування ринку. Вибір цільових сегментів ринку. Позиціонування товару на ринку.

Поняття товару. Основні види класифікації товарів. Рішення про використання марок. Рішення відносно пакування товару. Рішення відносно маркування. Рішення відносно послуг для клієнтів. Рішення відносно товарного асортименту. Рішення відносно товарної номенклатури.

Стратегія розробки нових товарів. Підхід до етапів життєвого циклу товару.

Ціноутворення на різних типах ринків. Постановка задач ціноутворення. Визначення попиту. Оцінка витрат. Аналіз цін та товара конкурентів. Вибір методу ціноутворення. Встановлення кінцевої ціни.

Підходи до проблеми ціноутворення. Ініціативна зміна цін. Реакція фірми на зміну цін конкурентами.

Природа каналів розподілу. Рішення про структуру каналу. Рішення про управління каналом. Рішення по проблемам товароруху.

Роздрібна торгівля. Гуртова торгівля.

Етапи розробки ефективної комунікації. Розробка комплексного бюджету стимулювання та відбір елементів комплексу стимулювання.

Просування товарів: реклама, стимулювання збуту та пропаганда.

Постановка задач торгівельному апарату фірми. Вибір організаційної структури торговельного апарату. Заохочення та відбір торговельних агентів. Навчання торговельних агентів.

Контроль за роботою торговельних агентів. Оцінка ефективності торговельних агентів.

Стратегічне планування. Планування маркетинга. Маркетинговий контроль.

Середовище міжнародного маркетингу. Рішення про доцільність виходу на зовнішній ринок. Рішення про те, на які ринки вийти. Рішення про методи виходу на ринок. Рішення про структуру комплексу маркетинга. Рішення про структуру служби маркетинга.

Маркетинг послуг. Маркетинг організацій. Маркетинг окремих осіб. Маркетинг місць. Маркетинг ідей.

Критика маркетингу з боку суспільства. Дії громадян про регулювання маркетингу. Міри державного регулювання маркетингу. Дії підприємницької діяльності у напрямку становлення соціально-відповідального маркетингу.

Розділ 2.5 «ОСНОВИ МЕНЕДЖМЕНТУ»

Цілі спільної діяльності, суб'єкт та об'єкт управління, управлінські відносини. Розвиток теорії та практики менеджменту, сучасні парадигми. Рівні та сфери менеджменту. Ознаки та загальні риси організацій, їх різновиди. Закони організації, організаційні процеси. Організація як відкрита система. Внутрішнє та зовнішнє середовище організації, етапи життєвого циклу. Принципи та функції менеджменту. Функція планування. Місія та цілі, дерево цілей. Процес стратегічного планування. Мотивація та її основні компоненти. Змістовні та процесуальні теорії мотивації. Сутність, елементи та процес управлінського контролю, його різновиди. Етапи регулювання: зворотний зв'язок, оцінка виконання рішень, корегування рішень. Елементи організації: обов'язки, повноваження, відповідальність. Делегування діяльності. Побудова організації, організаційне проектування. Елементи організаційних структур, макро- і мікроструктури. Класифікація організаційних структур управління. Принципи та процес побудови структур управління. Технологія менеджменту. Система методів: адміністративні, економічні, соціально-психологічні. Сутність і складові процесу управління. Класифікація управлінських рішень, вимоги до їх якості. Етапи процесу вироблення рішень, фактори, що впливають на процес. Методи та моделі приймання рішень. Ризик. Інформаційне забезпечення управління. Види комунікацій, організація комунікаційного процесу. Керівництво в організації, форми влади та впливу. Теорії лідерства. Формальне та неформальне лідерство. Стилi управління. Адаптивне керівництво. Конфліктні ситуації: різновиди та причини виникнення. Модель і стадії розвитку конфлікту. Управлінський вплив на конфлікт. Природа організаційних змін, різновиди нововведень. Управління змінами, подолання опору. Організаційний розвиток. Природа стресу та управління ним. Модель сучасного менеджера, його самовдосконалення. Ролі менеджера в організації. Соціальна відповідальність у менеджменті. Етика бізнесу. Культура організації. Ефективність управління.

Розділ 2.6 «УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

Менеджмент персоналу як соціальна система. Трудові ресурси, робоча сила, персонал, кадри організації. Людина як об'єкт менеджменту персоналу.

Різновиди соціальних груп, поведінка людей у групах. Формальні та неформальні групи. Різновиди колективів, їх структура та динаміка. Згуртованість колективу, соціально-психологічний клімат. Громадські організації, стосунки з профспілками. Колективне управління та його форми. Методи збирання соціальної інформації у колективі. Соціальний розвиток колективу.

Кадрова політика організації. Служби персоналу, їх різновиди та функції. Кадрове планування. Професія, спеціальність, посада. Профорієнтація. Добір

кадрів, наймання персоналу, трудова адаптація. Оцінювання та атестація персоналу. Психологічний аналіз особи працівника. Управління мобільністю кадрів, трудова кар'єра. Розвиток персоналу, формування резерву. Вивільнення персоналу, плинність кадрів.

Організація праці менеджера

Особливості управлінської праці, її складові. Принципи та напрями наукової організації управлінської праці. Час як ресурс. Планування особистої праці, організація робочого місця менеджера. Робота з текстовими матеріалами. Організація та проведення нарад і зборів. Ділові зустрічі, переговори. Управління потоком відвідувачів. Раціоналізація телефонних контактів. Основи взаємодії керівника та секретаря. Використання технічних засобів управління.

Документи, їх функції та різновиди, система документації. Вимоги до складання та оформлення документів, реквізити та бланки. Організаційно-розпорядчі документи. Документація з особового складу. Документи з господарської діяльності. Документування зовнішньоекономічної діяльності.

Види потоків документів. Порядок проходження та виконання документів. Механізація процесів діловодства. Побудова служби діловодства.

Розділ 2.7 «РЕКЛАМА»

Роль та місце реклами в бізнесі. Основні етапи розвитку реклами. Реклама в системі маркетингових комунікацій: реклама та теорія комунікацій; структура маркетингових комунікацій як елемент комплексу маркетингу; структура системи маркетингових комунікацій (реклама, прямий маркетинг, паблік рилейшинз, стимулювання збуту, спонсорство, участь у виставках та ярмарках). Психологічні аспекти впливу реклами на адресата. Класифікація реклами. Фірмовий стиль, засоби передачі фірмового стилю. Торгова марка: сутність, принципи формування. Рекламне звернення: поняття, основні етапи і технології процесу розробки; зміст; форми; мотиви; структура. Засоби передачі рекламного звернення. Вибір засобів передачі рекламного звернення. Реклама в ЗМІ. Пряма поштова реклама. Сувенірна реклама. Вулична реклама. Внутрішня офісна реклама. Стимулювання збуту: основні поняття та засоби реалізації. Суспільно-ділові відносини. Спеціальні заходи, що стимулюють збут. Рекламний менеджмент: основні поняття; інформаційне забезпечення реклами; планування рекламної діяльності; організація рекламної діяльності; контроль рекламної діяльності.

Розділ 2.8 «ОРГАНІЗАЦІЯ ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ ГОТЕЛЬНОГО, КУРОРТНОГО ТА ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ»

Підприємницька діяльність: регламент, принципи та форми. Організаційна структура підприємства індустрії гостинності. Сутність та специфіка підприємств, що працюють у сфері готельного, курортного та туристичного бізнесу. Правове регулювання туристично-рекреаційного бізнесу. Створення туристичного підприємства. Імідж туристичного, курортного та готельного підприємства. Ліцензування готельного, курортного та туристичного бізнесу. Стандартизація та сертифікація туристичних, готельних та курортних послуг.

Туристична індустрія. Готельне господарство. Ресторанний бізнес. Транспортні туристичні послуги. Туристичні формальності. Організатори туризму: туроператори, турагенства. Турпродукт та його просування. Специфіка індустрії гостинності. Управління операціями. Страхування в туризмі. Менеджмент персоналу в туристичній фірмі. Управління фінансами на підприємстві сфери туристичного бізнесу. Менеджмент безпеки. Технічний менеджмент. Екологічний менеджмент. Стратегічний менеджмент. Менеджмент гостинності.

Розділ 2.9 «ТЕХНІКА ТА ТЕХНОЛОГІЯ ГАЛУЗІ»

Туризм і навколишнє середовище. Головний принцип взаємодії туризму і навколишнього середовища. Орієнтація туристичної галузі на природні ресурси. Сутність політики й охорона навколишнього середовища.

Туристична політика, її концепція. Цілі туристичної політики. Головні напрямки державної політики в області туризму. Цілі регіонального туристської політики. Міжнародні туристські організації (МТО). Класифікація МТО. Цілі і задачі МТО.

Сезонність у туризмі. Чинники сезонності. Соціальні програми, що згладжують сезонність.

Сегменти попиту на ринку туруслуг. Параметри, які характеризують структуру туристичного попиту. Соціодемографічні критерії сегментування туристичного попиту. Географічні критерії туристичного попиту.

Чинники і тенденції розвитку попиту на ринку туризму: загальноекономічні, соціо-демографічні, культурного і суспільно-психологічного характеру.

Шляхи розвитку й ефективність упровадження нових інформаційних технологій у туризмі. Сучасні напрямки розвитку інформаційних технологій у туризмі. Основні принципи інформаційних технологій у туризмі. Проблеми, пов'язані з розвитком інформаційних технологій і шляху їхній подолання.

Сучасне устаткування туристського офісу. Класифікація фахівців і класи задач, розв'язуваних у туристичному офісі. Вибори засобів оргтехніки й автоматизації туристського офісу. Класифікація задач, розв'язуваних в офісі: класи і їхня характеристика. Групи фахівців у туристичному офісі, характеристика груп.

Зовнішньоекономічні операції і їхнє регулювання на сучасному етапі. Право здійснення ЗЕД. Регулювання ЗЕД. Органи регулювання ЗЕД. Правові режими на території України для іноземних суб'єктів. Державна політика зовнішньої торгівлі. Компенсаційні угоди на безвалютній основі. Компенсаційні угоди на комерційній основі. Експорт. Реекспорт. Імпорт. Реімпорт. Види квот. Види ліцензій. Індикативні ціни. Бартерні операції.

Міжнародні комерційні контракти (МКК). Міжнародні комерційні операції (МКО). Суб'єкти МКО. Види МКО. Етапи проведення МКО. МКК. Головні функції МКК. Переговори. Порядок висновку МКК. Форми МКК. Структура МКК. Класифікація МКК.

Транспортне обслуговування. Типи обслуговування. Зустріч і проводи туристів. Організація харчування туристів. Організація розміщення туристів. Екскурсійне обслуговування туристів. Рекламно-інформаційне забезпечення туристів. Тенденції підвищення комфортності транспортних перевезень.

Спеціальні форми транспортного обслуговування туристів. Перевезення туристів на залізничному транспорті. Перевезення туристів на водяному транспорті. Перевезення туристів на повітряному транспорті. Перевезення туристів на автомобільному транспорті.

Пільги і знижки на транспортні послуги. Транспортні тарифи.

Кадри і суспільний актив самодіяльного похідного туризму. Формування групи. Чисельність групи і повинності керівника й учасники групи в поході.

Головні правила організації і проведення самодіяльних туристичних походів. Задача керівника походу. Вимоги до керівника туристської групи походів різноманітної категорії складності. Права та обов'язки учасників походу. Безпека в туристичному самодіяльному поході.

Структура помешкань готелю: житлові помешкання, службові помешкання, адміністративні помешкання, що обслуговують і підсобні помешкання.

Інтер'єр готелю. Функціональна й економічна доцільність інтер'єра. Вплив на проектування готельних інтер'єри прикладних наук: квітоводства, світлотехніки, акустики, соціології, типології. Загальні принципи розміщення меблів у інтер'єрі. Меблювання житлових помешкань. Номенклатура меблів житлових помешкань. Меблювання помешкань вестибульної групи. Номенклатура меблів вестибульної групи. Меблювання помешкань підприємства харчування.

Білизна, постільні принадлежності і малоцінний інвентар.

Тенденції розвитку готельних послуг у ракурсі історії становлення готельної справи. Головні і додаткові послуги: сутність і специфіка. Залежність обсягу, якості і розмаїтості готельних послуг від матеріально-технічної бази готельного підприємства. Характерні риси сучасного готельного обслуговування.

Процес обслуговування туристів у готельному підприємстві: прибуття; прийом і розміщення; проживання; харчування; надання додаткових послуг; намір клієнтів; вибуття.

Надання головних послуг: інформування про послуги; бронювання місць; реалізація послуг: зустріч і проводи; обслуговування під час проживання.

Культура роботи в готельній галузі: головні принципи фахової етики, фахового етикету готельного робітника.

Правила користування готелями. Правила резервування номерів і місць у готелях.

Правила прийому і розміщення гостей відповідно до класу обслуговування. Порядок оформлення проживання в готелі. Права і повинності громадян, що мешкають у готелі. Права і повинності адміністрації готелю.

Готель як самостійне госпрозрахункове підприємство. Типи керування готельними підприємствами. Готельні цепи. Структура керування готельного

підприємства: керування головними фондами; служба прийому і розміщення; служба експлуатації номерів; інженерно-технічна служба; комерційна служба; адміністративна служба; допоміжні і додаткові служби.

Гостинність як важливий елемент якості в готельному підприємстві. Що така якість готельного обслуговування. Комплексний підхід у визначенні якості туристських послуг. Критерії визначення якості обслуговування.

Загальні проблеми в процесі керування якістю і причини їх що викликають.

Визначення поняття "франчайзинг". Історія франчайзингу. Характерні риси франчайзингу. Переваги франчайзингу. Приклади франчайзингу в готельному, туристському, ресторанному бізнесі.

Оцінка ділової пропозиції франчайзингу: критерій і традицію.

Самоаналіз оператора. Аналіз франчайзера. Договір франчайзингу: особливості і структура.

Діловодство в технології готельного господарства. Документи, що оформляються у відділі розміщення. Документи, що оформляються черговим адміністратором і порт'є. Бронування номерів і місць у готелі. Оформлення намірів за проживання.

Діловодство в туристичній фірмі. Номенклатура справ у туристичній фірмі. Бухгалтерський облік і звітність у туристичному бізнесі.

Розділ 2.10 «ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ»

Специфіка організації та здійснення зовнішньоекономічної діяльності на туристичному підприємстві. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності в сфері туристичної діяльності. Зовнішньоекономічні операції в туристичному бізнесі. Міжнародні комерційні контракти. Міжнародна інвестиційна діяльність.

3. Критерії оцінювання

Час виконання тестових завдань – 180 хвилин.

Екзаменаційний тест складається із 100 завдань, з яких – 95 тестів закритого типу (з альтернативними вибірковими відповідями в 4-х варіантах) та 5 тестів відкритого типу (самостійна відповідь на питання, на утворення логічних пар, на визначення термінологічних понять, написання міні-творів, есе та інших форм творчої роботи).

Від 1-го до 95-го завдання за кожну правильну відповідь нараховується 0,8 бала.

Кількість правильних відповідей за тестові питання	Бал за 200-бальною шкалою оцінювання	Кількість правильних відповідей за тестові питання	Бал за 200-бальною шкалою оцінювання
0	100,0	48	138,4
1	100,8	49	139,2

2	101,6	50	140,0
3	102,4	51	140,8
4	103,2	52	141,6
5	104,0	53	142,4
6	104,8	54	143,2
7	105,6	55	144,0
8	106,4	56	144,8
9	107,2	57	145,6
10	108,0	58	146,4
11	108,8	59	147,2
12	109,6	60	148,0
13	110,4	61	148,8
14	111,2	62	149,6
15	112,0	63	150,4
16	112,8	64	151,2
17	113,6	65	152,0
18	114,4	66	152,8
19	115,2	67	153,6
20	116,0	68	154,4
21	116,8	69	155,2
22	117,6	70	156,0
23	118,4	71	156,8
24	119,2	72	157,6
25	120,0	73	158,4
26	120,8	74	159,2
27	121,6	75	160,0
28	122,4	76	160,8
29	123,2	77	161,6
30	124,0	78	162,4
31	124,8	79	163,2
32	125,6	80	164,0
33	126,4	81	164,8
34	127,2	82	165,6
35	128,0	83	166,4
36	128,8	84	167,2
37	129,6	85	168,0
38	130,4	86	168,8
39	131,2	87	169,6
40	132,0	88	170,4
41	132,8	89	171,2
42	133,6	90	172,0
43	134,4	91	172,8
44	135,2	92	173,6
45	136,0	93	174,4
46	136,8	94	175,2
47	137,6	95	176,0

Від 96-го до 100-го завдання за кожну відповідь нараховується від 0 до 4,8 бала в залежності від повноти відповіді.

3,7 - 4,8 балів - завдання виконано повністю, відповідь обгрунтовано,

висновки та пропозиції аргументовано і оформлено належним чином.

2,5 – 3,6 балів - завдання виконано повністю, але допущено незначні неточності у відповідях або оформленні; або при належному оформленні завдання виконано не менш ніж на 80%.

1,3 – 2,4 балів - завдання виконано менш ніж на 60%, за умови належного оформлення; або не менш ніж на 80% якщо допущені незначні помилки у відповідях або оформленні.

0 – 1,2 балів - завдання виконано менш ніж на 40%, без належного оформлення, зі значними помилками у відповідях або оформленні.

Отже, за 5 тестів відкритого типу вступник може набрати від 0 до 24 балів.

Остаточна конкурсна оцінка (**КО**) за 200-бальною шкалою (від 100 до 200) формується за формулою:

$$\mathbf{КО} = \mathbf{ЗТ} + \mathbf{ВТ},$$

де **ЗТ** – бали за виконання тестів закритого типу (див. таблицю); **ВТ** – бали за виконання тестів відкритого типу (від 96-го до 100-го).

4. Список рекомендованої літератури

Література з циклу фундаментальних економічних дисциплін

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка : Навчальний посібник. У 2-х книгах, Кн.1 : Макроекономіка / За ред. С.Панчишина, П.Острроверха. - 4-е вид., випр., доп. - К. : Знання, 2006. - 723 с.
2. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка : Навчальний посібник. У 2-х книгах, Кн.2 : Мікроекономіка / За ред. С.Панчишина, П.Острроверха. - 4-е вид., випр., доп. - К. : Знання, 2006. - 437 с.
3. Базилевич В.Д., Базилевич К.С., Баластрик Л.О. Макроекономіка : Підручник. - К. : Знання, 2007. - 703 с.
4. Батенко Л.П., Загородник О.А., Ліщинська В.В. Управління проектами: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2003. – 231с.
5. Бойчик І.М. Економіка підприємства: Навч. посіб. – К.: “Атика”, 2004. – 480с.
6. Бондар Н.М. Економіка підприємства: Навч. посіб. – 2-ге вид. доп. – К.: А.С.К., 2005. – 400с.
7. Бутук О.І., Волкова Н.І. Економічна теорія: тренінг-курс : Навч. посіб. - К. : Знання, 2007. - 291 с.
8. Внешнеэкономическая деятельность. – К.: Сирин, 2000. – 196с.
9. Глівенко С.В., Соколов М.О., Теліжко О.М. Економічне прогнозування: Навч. посібник. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Суми: “Університетська книга”, 2001. – 207с.
10. Горбач Л.М., Плотніков О.В. Міжнародні економічні відносини: Підручник. – К.: Кондор, 2005. – 266с.
11. Гребельник О.П. Основи ЗЕД: Підручник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 384с.
12. Гринів Л.С, Кічурчак М.В. Національна економіка. - Львів : Магнолія 2006, 2009. - 464 с.
13. Гудзь П.В., Кирилюк Ю.В., Полковніченко С.В. Посібник для студентів заочної форми навчання з курсу “Основи економічної теорії”. – Бердянськ: “АРІУ”, 2001. – 100с.
14. Гудзь П.В., Кобилкін О.М., Кобилкіна С.В. Теорія економічного аналізу/ Практикум: тести і задачі для самостійної роботи студентів спеціальностей "Економічна кібернетика", "Менеджмент організацій", "Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності". - Бердянськ: АРІУТ, ТОВ "Модем", 2004. - 67с.

15. Гудзь П.В., Кобилкін О.М., Кобилкіна С.В. Теорія економічного аналізу/ Практикум: тести і задачі для самостійної роботи студентів спеціальностей "Економічна кібернетика", "Менеджмент організацій", "Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності". - Бердянськ: АРІУТ, ТОВ "Модем", 2004. - 67с.
16. Дементьев В.В. Экономика как система власти: Монография. – Донецьк: “Каштан”, 2003. – 404с.
17. Державне регулювання економіки України: методологія, напрями, тенденції, проблеми / За ред. М.М. Якубовського. - К., 2005.
18. Дідківська Л.І., Головка Л.С. Державне регулювання економіки : Навчальний посібник. - 6-те вид., виправ. і допов. - К. : Знання, 2007. - 214 с.
19. Економіка підприємства: Структурно логічний навч. посіб. / За ред. проф. С.Ф.Покропивного. – К.: КНЕУ, 2001. – 457с.
20. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т.2 / За ред. С.В.Мочерного (від.ред) та ін. – К.: “Академія”, 2001. – 848с.
21. Економічна теорія. Методичні рекомендації для студентів очної та заочної форми навчання до складання державного іспиту за фахом "Менеджмент організацій", "Фінанси" вищих закладів освіти III - IV рівнів акредитації) / Уклад. Гудзь П.В., Кобилкін О.М., Кобилкіна С.В. - Бердянськ: АУІТ "АРІУ", ТОВ "Модем", 2005. - 61с.
22. Економічна теорія: політекономія : Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. - 7-ме вид., стереотипне. - К. : Знання-Прес, 2008. - 719 с.
23. Заблоцький Б.Ф. Національна економіка : Підручник. - Львів : Новий Світ-2000, 2009. - 582 с.
24. Иванова Т. И. Международная экономика. - Сумы: Изд-во. СумГУ. - 2001 -260с.
25. Коваль Я.А., Антоненко І.Я. Регіональна економіка: Навч. посіб. – “Професіонал, 2005. – 272с.
26. Ковтун О.І. Державне регулювання економіки : Навчальний посібник. - Львів : Новий Світ-2000, 2006. - 432 с.
27. Козик В.В., Панкова А.А., Даниленко Н.В. Міжнародні економічні відносини: Навч. посіб. – 4-те вид. – К.: “Знання”-Прес, 2003. – 406с.
28. Козик В.В., Панкова Л.А., Даниленко Н.Б. Міжнародні економічні відносини : Навчальний посібник. - 7-те вид., стереот. - К. : Знання, 2008. - 406 с.
29. Колодій А.М., Олійник А.Ю. Права людини і громадянина в Україні: Навч. посіб. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 332с.
30. Международные экономические отношения: Практикум. Учебное пособие для вузов. – Х.: Днепро, 2002. – 248с.
31. Міжнародна економіка : Підручник / За ред. А.П.Румянцева. - 3-є вид., перероб. та доп. - К. : Знання, 2006. - 479 с.
32. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини : Практикум / Козик В.В., Панкова Л.А., Григор'єв О.Ю., Босак А.О. - 2-ге вид., перероб. і доп. - К. : Вікар, 2006. - 589 с.
33. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини : Практикум / Козик В.В., Панкова Л.А., Григор'єв О.Ю., Босак А.О. - 2-ге вид., перероб. і доп. - К. : Вікар, 2006. - 589 с.
34. Мочерний С.В., Фомішин С.В. Державний іспит бакалавра з економічної теорії: питання та відповіді: Навч. посіб. – Херсон: “Дніпро”, 2003. – 297с.
35. Мочерний С.В., Устенко О.А. Фомішин С.В. Політична економія: Уч. посіб.- 2-ге вид., доп. і перер. - Херсон: “Дніпро”, 2002. – 794с.
36. Основи економічної теорії / За ред. Мочерного. – Посіб. для студентів вищих навчальних закладів. – К.: “Академія”, 2002. – 472с.
37. Основи економічної теорії. Підручник / За ред. проф. Ю.В.Ніколенка. – 3-те вид. – К.: ЦУЛ, 2003. – 540с.

38. Основи економічної теорії: політекономічний аспект: Підручник / Відп. ред. Г.Н. Климко. – 5-те вид., випр. – К.: “Знання-Прес”, 2004. – 615с.
39. Пагаика А.А., Саенко В.Г., Саенко Г.В. Развитие экономических отношений в среде преобразования промышленного региона. – Донецьк: Дон ГУЭТ им. Туган-Барановского, 2003. – 720с.
40. Передрій О.С. Міжнародні економічні відносини : Навч. пос. - 4-е вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2008. – 264 с.
41. Підприємницьке право: Навч. посіб./ Ніколаєва Л.В., Старцев О.В., Пальчук П.М., Іваненко Л.М.. – К.: Істина, 2001. – 480с.
42. Політична економія / За ред. С.В. Мочерного. - Львів : Світ, 1990. - 680 с.
43. Політична економія : Навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / За ред. В.О. Рибалкіна, В.Г. Бодрова. – К. : Академія, 2007. – 672 с.
44. Політична економія : Навчальний посібник / За ред. доктора Г.І. Башнянина і доцента Є.С. Шевчука. - Вид. 4-те, пероб. і доп. - Львів : Магнолія Плюс, 2006. – 308 с.
45. Романчиков В.І., Романченко І.О. Міжнародні економічні відносини : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. - К. : ЦУЛ, 2008. – 256 с.
46. Страхові послуги: Навч. посіб./ За ред. Т.М. Артюха. – К.: КНЕУ, 2000. – 124с.
47. Страхування: теорія та практика: Навч. метод. посіб./ За заг. ред. проф. Внукової Н.М. – Харків: “Бурун Книга”, 2004. – 376с.
48. Чернюк Л.Г., Клиновий Д.В. Економіка та розвиток регіонів (областей) України: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2002. – 644с.
49. Гальперин В.М., Игнатъев С.М., Моргунов В.И. Микроэкономика. В 2-х т.- Санкт-Петербург : Высш. шк., 2002. - 503 с.
50. Кириленко В.І. Мікроекономіка : Навчальний посібник студентів економ. спец вузів. - К. : Таксон, 1998. - 334 с.
51. Кулішов В.В. Мікроекономіка: Основи теорії і практикум : Навч. посіб. – Львів : Магнолія 2006, 2007
52. Мікроекономіка : Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. – Вид. 2-ге, перероб. і допов. – К. : Знання, 2008. – 679 с.
53. Нуреев Р.М. Курс микроэкономики : Учебник для вузов. – 2-е изд., изм. – М. : Норма, Норма-Инфра-М, 2001. – 572 с.

Література з циклу професійно-орієнтованих дисциплін: менеджменту та маркетингу

1. Ансофф И. Стратегический менеджмент. Классическое издание. – СПб. : Питер, 2009. – 344 с.
2. Бараненко С.П., Шеметов В.В. Стратегическая устойчивость предприятия. – М. : ЗАО Центрполиграф, 2004. – 493 с.
3. Василенко В.О. Антикризове управління підприємством : Навч. посібник. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 504 с.
4. Деминг Э. Выход из кризиса: Новая парадигма управления людьми, системами и процессами. – М. : Альпина Паблишерз, 2009. – 419 с.
5. Довгань Л.Є., Каракай Ю.В., Артеменко Л.П. Стратегічне управління : Навчальний посібник. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 440 с.
6. Друкер Питер Ф. Эффективное управление предприятием. – М. : ООО «И.Д. Вильямс», 2008. – 224 с.
7. Коллинз Д. От хорошего к великому: Почему одни компании совершают прорыв, а другие нет... – М. : Манн, Иванов и Фербер, 2011. – 320 с.
8. Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. Основи менеджменту : Підручник. – К. : Академвидав, 2007. – 464 с.
9. Менеджмент якості і елементи системи якості : Навч. посібник. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 368 с.
10. Стадник В.В., Йохна М.А. Менеджмент: Підручник. – К. : Академвидав, 2007. – 472 с.

11. Котлер Ф., Келлер К.Л. Маркетинг менеджмент. – СПб. : Питер, 2010. – 816 с.
12. Маркетинговий менеджмент : Навч. посіб. / За ред. Л.В.Балабанової. – К. : Знання, 2004. – 354 с.
13. Тимошенко З.І., Мунін Г.Б., Дишлевий В.П. Маркетинг готельно-ресторанного бізнесу. – К. : Вид-во Європ.ун-ту, 2007. – 246 с.
14. Фатхутдинов Р.А. Управление конкурентоспособностью организации. Учебник. – М. : Изд-во Эксмо, 2005. – 544 с.
15. Шканова О.М. Маркетинг послуг : Навч. посібник. – К. : Кондор, 2008. – 304 с.
16. Виханский О.С. Менеджмент : учеб. для вузов по экон. направлениям и специальностям / О. С. Виханский, А. И. Наумов. - 3-е изд.. - М. : Экономисть:Гардарики, 2004. - 527 с. : а-ил.
17. Виханский О.С. Менеджмент : учеб. для вузов по экон. специальностям и по направлению 521600 "Экономика" / О. С. Виханский, А. И. Наумов. - 4-е изд., перераб. и доп. - М. : Экономисть, 2008. - 669 с. : а-ил. –
18. Герчикова И.Н. Менеджмент : учеб. для вузов по специальностям экономики и упр. (060000) / И. Н. Герчикова. - 4-е изд., перераб. и доп. - М. : ЮНИТИ-Дана, 2006. - 499 с. : а-ил. - (Золотой фонд российских учебников)
19. Глухов В.В. Менеджмент : учеб. для экон. специальностей вузов / В. В. Глухов. - 3-е изд. - СПб. : Питер, 2008. - 600 с. : а-ил. - (Учебник для вузов)
20. Кабушкин Н.И. Основы менеджмента : учеб. пособие / Н. И. Кабушкин. - 9-е изд., стер. - М. : Новое знание, 2006. - 335 с. : а-ил
21. Кабушкин Н.И. Менеджмент : конспект лекций / Иркут. гос. техн. ун-т. - Иркутск : Изд-во ИрГТУ, 2008. - 32 с. : а-ил
22. Менеджмент : учеб. для вузов / Т. Е. Березкина [и др.]; под ред. Д. Д. Вачугова. - М. : Высш. шк., 2008
23. Методические указания к практ. занятиям по дисциплине "Менеджмент" по теме "Структура упр. орг." : для направления подгот.: 280100 "Безопасность жизнедеятельности" / Иркут. гос. техн. ун-т. - Иркутск : Изд-во ИрГТУ, 2005. - 18 с.
24. Одинцов А.А. Менеджмент организации: введение в специальность : учеб. пособие для вузов по специальности "Менеджмент орг." / А. А. Одинцов. - М. : Академия, 2007. - 238 с. : а-ил. - (Высшее профессиональное образование)
25. Психология и этика делового общения : учеб. для вузов / В. Ю. Дорошенко [и др.]; под ред. В. Н. Лавриненко. - 5-е изд., перераб. и доп. - М. : ЮНИТИ- Дана, 2007. - 415 с. : а-ил
26. Семенов М.А. Исследование систем управления организацией : учеб. пособие для специальности 061100 "Менеджмент орг." / М. А. Семенов. - Иркутск : Изд-во ИрГТУ, 2006. - 152 с. : а-ил
27. Тебекин А.В. Менеджмент организации : учеб. для вузов по экон. специальностям / А. В. Тебекин, Б. С. Касаев. - 2-е изд., перераб. и доп. - М. : КНОРУС, 2007. - 407 с. : а-ил
28. Теория системного менеджмента : учебник для вузов / В. Г. Янчевский [и др.] ; под общ. ред. П. В. Журавлева [и др.]. - М. : Экзамен, 2006. - 511 с. : аил. - (Учебник для вузов)
29. Семинар-практикум “Маркетингове дослідження в банківській і страховій діяльності” // Маркетинг і реклама. – 2005. - №12. – С.34-36.
30. Пирогов Т. Івент-маркетинг в лучних традиціях перформанса // Маркетинг і реклама. – 2005. - №12. – С.62-63.
31. Кидань В.В. Маркетинг у системі охорони здоров'я // Маркетинг в Україні. – 2005. - №6 (34). – С.7-8.
32. Щирін Ю.О. Маркетинг для обраних або особливості національного промислового маркетингу // Маркетинг в Україні. – 2005.- №6 (34). – С.12-14.
33. Балабанова Л.В., Бриндіна О.А. Маркетингова товарна політика в системі менеджменту підприємств. Навчальний посібник для ВНЗ (рек. МОН України) – К.: Професіонал, 2006. – 336 с.
34. Балабанова Л.В., Холод В.В. Стратегічне маркетингове управління конкурентноспроможністю підприємств. – К.: Професіонал, 2006. – 448 с.

35. Басовский Л.Е. Маркетинг. Курс лекций. (Серия: "Высшее образование") //Басовский Л.Е. – ИНФРА, 2006. – 219 с.
36. Маркетинг: теория, методика, практика: Учебное пособие.// Брон-никова Т.С. – ГРИФ, 2007. – 208 с.
37. Багиев Г.Л. Маркетинг: / [Г.Л.Багиев, В.М.Тарасевич, Х.Анн]; Под общ. ред. Г.Л.Багиева. - 3-е изд., перераб. и доп. - СПб. и др.: Питер, 2005. - 733 с.

Література з циклу дисциплін спеціалізації

1. Александрова А.Ю. Международный туризм: Учебник. М.: Аспект Пресс, 2002.
2. Бабарицька В.К., Малиновська О.Ю. Менеджмент туризму. Ту-роперейтинг. Понятійно-термінологічні основи, сервісне забезпечення тур продукту: Навчальний посібник. – К.: Альтерпрес, 2004. – 288 с.
3. Байлик С. И. Гостиничное хозяйство: обслуживание, организация, управление. – К.: ВИРА-Р (дополн.), 2006 – 235 с.
4. Балабанова Л.В., Сардак О.В. Організація праці менеджера: Навч.посібник. – К.: ВД «Професіонал»,2004. – 304 с.
5. Бондаренко Г. Менеджмент гостиниц и ресторанов. Учебное пособие. Минск, 2006.
6. Воскресенский В.Ю. Международный туризм: учеб. пособие. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2006. - 255 с.
7. Дядечко Л.П. Економіка туристичного бізнесу. – К.: Центр уч-бової літератури, 2007. – 224 с.
8. Ефимова О.П., Ефимова Н.А. Экономика гостиниц и рестора-нов. – М.: Новое знание, 2004. – 391 с.
9. Жукова М.А. Индустрия туризма: менеджмент организации. – М.:Финансы и статистика, 2006. – 200с
10. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні. – Чернівці: Книги – XXI, 2003. – 300с.
11. Король О.Д., Крачило М.П. Менеджмент туризму: Навчальний посібник. – Чернівці: Рута, 2008. – 240 с.
12. Любіцева О.О, Панкова Є.В., Стафійчук В.І. Туристичні ресурси України. Навчальний посібник. – К.: Альтерпрес, 2007. – 369с.
13. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти): Навчальний посібник.- К.: Альтерпрес, 2006. - 436 с.
14. М.Д. Виноградський А.М. Виноградська, О.М. Шканова. Організація праці менеджера. Навч. Посіб. для студ. екон. вузів. – К.:Кондор, 2003.
15. Мальська М.П., Худо В.В., Цибух В.І. Основи туристичного бізнесу: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 272 с.
16. Маринин М.М. Туристические формальности и безопасность в туризме. – М.:Финансы и статистика., 2004. – 144 с.: ил.
17. Медлик С., Инграм Х. Гостиничный бизнес: Учебник [пер. с англ. А.В. Павлов]. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2005. – 239 с.
18. Менеджмент закладів оздоровлення та відпочинку в рекреації. Навчально-методичний посібник для студентів і фахівців. За редакцією д. мед. н., професора В.І.Пономаренка. – К.: «Денеб», 2005. – 416с.
19. Менеджмент туризма. Туризм как вид деятельности: Учеб- М50 ник. – М.: Финансы и статистика, 2005. – 288 с.: ил.
20. Менеджмент туристичної індустрії: Навчальний посібник / Школа І.М. та ін.; за ред. проф. І.М. Школи. – Чернівці: Книги-XXI, 2005. – 596 с.
21. Мунін Г.Б., Змійов А.О. Управління сучасним готельним комплексом: Навчальний посібник. – К.: „Консалт-ком”, 2005.
22. Пазенок В.С., Федорченко В.К. Філософія туризму: Навчальний посібник.– К.:Кондор,2009.–268с.

23. Роглев Х.Й. Основи готельного менеджменту. – К.: „Кондор”, 2005.
24. Сенин В.С.. Организация международного туризма.: Учебник.-2-е изд., перераб. и доп.- М.: Финансы и статистика, 2004. – 204 с.: ил.
25. Страхування: теорія та практика: Навчально-методичний посібник / Внукова Н.М., Успенко В.І., временко Л.В. та ін.; За загальною редакцією проф. Внукової Н.М. – Харків: Бурун Книга, 2004. – 376 с.
26. Теория и практика подготовки специалистов сферы туризма в развитых странах мира: Монография. – К.: МАУП, 2004. – 399 с. – Библиогр.: с. 374–396.
27. Туризм и гостиничное хозяйство: Учебное пособие / Под ред. Л.П. Шматько. – 2-е изд-е. – М.: ИКЦ «МарТ»; Ростов н/Д: Издательский центр «МарТ», 2005. – 352 с.
28. Туристична діяльність. Нормативна база./ Роїна О.М.-Т 86 К.: КНТ, 2005.-448с.
29. Уніфіковані технології готельних послуг: Навч. Посіб./ За ред.. проф.. В.К.Федорченка; Л.Г.Лук'янова, Т.Т.Дорошенко, І.М. Мініч. – К.: Вища шк., 2001. – 237 с.: іл.
30. Устименко Л.М., Афанасьєв І.Ю. Історія туризму: Навчальний посібник. – К: Альтер-прес, 2005. – 320 с.
31. Чорненька Н. Організація туристичної індустрії : навчальний посібник - К. : Атіка, 2006
32. Шарапова А. О. Фінанси туристичного підприємства: Навч. посібник / Федерація профспілок України; Інститут туризму . — К., 2005. — 238 с.
33. Школа І.М., Ореховська Т.М., Козьменко І.Д., Лощенюк І.Р., Кравчук Р.В. Менеджмент туристичної індустрії: Навч. посібник для студ. вищих навч. закл. — Чернівці: Книги-XXI, 2005. — 596с.
34. Школа та ін. Менеджмент туристичної індустрії: навчальний посібник/За ред. проф.. І.М. Школи. – Чернівці: Книги-XXI, 2005. – 596 с.
35. Щербакова С.А. Международный туризм: экономика и география: Учебное пособие . - М.: Финансы и статистика, 2007. – 144с.
36. Яковлев Г.А. Экономика гостиничного хозяйства: Учебное по-собие. – М.: Изд-во РДЛ, 2005. – 224 с.